

Putting an End to Theoretical Greatness

פרקי אבות – פרק ד, תשע"ז

(1) פרקי אבות – פרק ד, משנה ג

הוא [=בן עזאי] היה אומר, **אל תהי בז לכל אדם**, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום.

(2) פרקי אבות – פרק ד

רבי אליעזר בן יעקוב אומר, העושה מצוה אחת, קנה לו פרקליט אחד; והעובר עבירה אחת, קנה לו קטיגור אחד.

(3) מסכת מכות דף י:

אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא, ואמרי לה אמר רב הונא ארבי אליעזר: **מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, בדרך שאדם רוצה לילך בה – מוליכין אותו**. מן התורה, דכתיב (במדבר כב, יב): "לא תלך עמהם", וכתוב (במדבר כב, כ): "קום לך אתם"...

(4) מהרש"א (שם)

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו כו'. עיין בזה במפרשים ואענה גם אני חלקי, **דלא קאמר שמוליך אותו הקב"ה, אלא "מוליכין אותו"**, והוא ע"פ מה שכתבנו בכמה מקומות שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם הנה הוא בורא לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, וע"כ אמר "בדרך שאדם רוצה לילך" שהרשות בידי האדם ממנו ית' ב"ה, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אבל כפי רצונו ודעתו של אדם "מוליכין אותו" אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו...

(5) עבודת ישראל – ליקוטים לאבות, פרק ד

הוא היה אומר אל תהי בז לכל אדם וכו'. ירצה שבן עזאי תמיד היה הולך וגדול עד כי גדל מאד, שהציץ במעשה מרכבה ומת כנ"ל, ולא חס ושלוש שנענש, אלא שנדבק מרוב תשוקה כנ"ל. וכדי שלא יעלה על לבו שום התפארות, לזה אמר תמיד אל תהי בז לכל אדם. וחשב בדעתו כי יש כמה בני אדם שבכוחם ליכנס לפרד"ס, ואם כן אין לי להתפאר עצמי חס ושלוש. **שאיין לך אדם שאין לו שעה, על דרך "ואל קין ואל מנחתו לא שעה"** (בראשית ד, ה), שניתן ביד כל אדם הבחירה והרצון לשוב לבוראו, כדאיתא במדרש (תנא דבי אליהו פרק ט) אפילו עבד ואפילו שפחה וכו' רוח הקודש שורה עליו, ועל כן אין לבזות שום אדם בעולם:

(6) רמב"ם – הלכות תשובה, פרק ג, הלכה ד

...לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו חציו חייב, וכן כל העולם חציו חציו חייב, **חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר "וצדיק יסוד עולם" זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו...**

(7) פרק אבות – פרק ד, משנה א

איזה הוא גיבור? הכובש את יצרו

8) עבודת ישראל – המגיד מקוזניץ זי"ע (פרקי אבות, ד:א)
 איזהו גבור הכובש את יצרו. רצ"ל שצריך כל אחד להשגיח על יצרו, דהיינו במה שרגיל להכשילו, ולכובשו. לא כמו שהכסילים עושים שמשגיחים תמיד על רוע מדות חבירו ונחשב בעיניו כצדיק ומי יודע אפשר הוא גרוע במדותיו מחבירו, לכך אמר יצרו דוקא.

9) ארץ צבי – פרשת וישב

במד"ר (פס"ז, י') וינם ויצא החוצה בזכות אבות המד"א ויוצא אותו החוצה. ונראה דהנה עוד במד"ר (שם, ח') מטרונה שאלה את ר' יוסי, אפשר יוסף בן י"ז שנה היה עומד בכל חומאו והיה עושה הדבר הזה וכו', ונראה דבאמת אין זה בכוח הטבע, אך כל איש ישראל יש לו כוחות גבוהים למעלה מן הטבע. וזה נצמח מן : ויוצא אותו החוצה (לך, ט"ו, ה') ופירש"י, הוציאו מחללו של עולם, והיינו שהוציאו למעלה מן הטבע, וזה היה קודם לידת יצחק וקודם בנין כל בית ישראל, אז נאמר : ויוצא אותו החוצה, וזה היה הכנה ופתח לכל איש ישראל שיהיה לו כוח למעלה מהטבע. (תרפ"ח)